

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni za četrt leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krone na leto. — Posamezne številke 20 vin.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 30 h od enostopne petit - vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 216.

V Ljubljani, 10. oktobra 1911.

C. Kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. ogrske „ „ „ 15.648

Vsebina: Pregled o stanju kmetijskega združništva v Avstriji. Kolkovne, pristojbinske in davčne dolžnosti hranilnic in posojilnic. Račja plemena. Vestnik Zadružne Zveze. Zadružni pregled. Gospodarske drobtine. Občni zbori. Balance.

Pregled o stanju kmetijskega združništva v Avstriji.

Prehajam k drugemu odstavku, k denarni sporavnavi osrednjih blagajn in zadružnih zvez. Takih je v Avstriji po vsch deželah. Da, celo več osrednjih blagajn in zvez je kakor pa dežel in tu najdemo zelo različne tvorbe, bolj različne kakor v Nemčiji. Pri nas nista niti dve organizaciji popolnoma enaki. Tako n. pr. imamo posebnost, ki je na Nemškem sploh ni, namreč da na kmetijsko združništvo uplivajo deželne uprave. Imamo zveze, ki so vse centralizirale v eni zadrugi; kot osrednje blagajne se bavijo z denarno izravnavo, oskrbujejo zastopstvo in propagando, revizije in celokupni blagovni promet, prodajo in nakup. Poleg takih enotno urejenih zvez so druge, ki imajo le posamezne naloge, n. pr. le denarni promet ali le nakup in prodajo. Zvez, ki bi se bavile le z revizijami, imamo malo v Avstriji. Revizije so navadno združene z osrednjo blagajno ali jih izvršuje deželni odbor. To poslednje je specifično avstrijska naprava; to ni državno nadzorstvo, ampak nadzorstvo avtonomne deželne oblasti.

Sploh pa se more opaziti, da more vkljub razliki v organizaciji vsak princip roditi uspeh, če je le uprava v pravih rokah. Vidimo, da v eni deželi dobro deluje ločitev, v drugi združitev v eni zvezi. Glavna stvar je pač vedno dobro vodstvo.

Nadaljna razlika obstoji v tem, da stoje mnoge zveze in osrednje blagajne naravnost pod vrhovnim nadzorstvom deželnega odbora, ki oskrbuje revizijo in zastopstvo, dočim so druge zveze bolj neodvisne in nimajo take podpore. Tudi tu se ne more reči, da bi bil en princip mnogo boljši kakor drugi. Po čistem zadružnem principu samopomoči in samouprave bi bilo sodelovanje deželnih odborov pač proti tem načelom. V to teoretično vprašanje se pa sedaj nočem spuščati. Glavno je, kakšen je uspeh. Deželnim odborom moramo biti zelo hvaležni, da v mnogih deželah prevzemajo na se trud izvrševati revizije in naravnost pospeševati kmetijsko združništvo. To je začetno delovanje kmetijskih zadrug zelo olajšalo.

Če je nasprotno v drugih deželah uspela organizacija združništva in tvoritev zvez iz lastne inicijative prebivalstva in gre tako

tudi dobro, kar čisti združni misli odgo-varja najbolj, kaže to, da se dado dobri uspehi doseči na ta ali oni način, če je le, kakor sem že povdaril, vodstvo v dobrih rokah. Če bodo te razmere ostale trajno, seveda ne moremo vedeti. Mogoče, da se nazori spremene. Deželni odbor kake dežele more n. pr. reči: Zakaj moramo vedno pomagati, sami si pomagajte! Za enkrat pa to vprašanje še ni zrelo in uspehi so prav zadovoljivi. Razlika v organizaciji se da razlagati zlasti s tem, da se je združništvo v Avstriji po posameznih deželah razvijalo naslanjaje se na zgodovinsko razvite razmere, na krajevne razmere in tu in tam celo na osebne okoliščnosti, vsled česar so seveda morale nastati razlike. To velja tudi glede zveze denarnega prometa z blagovnim prometom. Tudi tu nismo opazili kake posebne kvarnosti ali prednosti. Obnesla sta se oba načina, združitev in ločitev.

Omenil bi še, zakaj imamo v Avstriji toliko združnih zvez. Imamo jih namreč čez 40. Vzrok tiči v tem, da se nismo organizirali samo ločeno po posameznih deželah, ampak da so tudi male dežele, katere bi mogle z gospodarskega stališča skupno s sosedno deželo prav lahko tvoriti eno zvezo, napravile posebne zveze z ozirom na svoje posebne deželne razmere; dalje, da so v eni in isti deželi nastale 2 ali 3 zveze, ločene po narodnostih, kakor n. pr. na Češkem in Moravskem nemška in češka zveza, v Šleziji tri zveze, nemška, češka in poljska; ravno tako v Bukovini, in sicer ondi nemška, maloruska in rumunska zveza, potem na Tirolskem, Gališkem in v Dalmaciji. S tem, da se je združništvo ločilo po narodnostih, se je moglo mirneje razvijati in ni neposredno prišlo v dotiko z narodnostnim prepirom; zveze so marveč stopile med seboj v prijateljske odnose, kar je dovedlo do skupnega delovanja v Splošni zvezi. Seveda imamo po nekaterih deželah tudi izjeme, da po nekaterih krajih istočasno deluje več zvez, ki

po narodnosti niso ločene, zlasti na jugu. Tam so pokrajine, kjer posluje več zvez iste narodnosti in tu pride res nekoliko politične nianse v poštev; res da tega ne vidimo radi; toda to je v zvezi s historičnim razvojem in rabili bomo še precej časa, da pridemo do drugačnih razmer. Razkol iz političnih nagibov ni primeren za naše združništvo.

Že poprej sem omenil denarno izravnavo med rajfajznovkami. Denarna sredstva posameznih osrednjih blagajn so zelo neenaka. Nahajamo dežele, kjer dotaka posojilnicam več hranilnih vlog kakor jih potrebujejo. Osrednje blagajne in posojilnice imajo potem mnogo denarja, tako da pridejo skoraj v zadrego, kaj ž njim početi; veliko vsote so naložile v vrednostne papirje in so jih v zadnjem času zadevale znatne kurzne izgube. V drugih deželah s hranilnimi vlogami ravno shajajo; zopet v drugih deželah imajo premalo denarja in to je gotovo najbolj neugodno. V tem zadnjem slučaju morajo zveze ali osrednje blagajne posluževati se tujega kredita, da morejo zadostovati kreditnim potrebam svojih zadrug, in morajo delati z zelo visokimi stroški. Iskati si morajo drag denar na javnem denarnem trgu. Pri tem opazimo nadaljno neugodnost, da kapitalistični elementi, katerih hočemo oprostiti naše kmetijsko prebivalstvo, zopet prihajajo po tem ovinku v kmetijski kredit in morejo uveljavljati svoj upliv. Zato se trudimo že leta in leta, da ustvarimo denarno izravnavo med zvezami in osrednjimi blagajnami raznih dežel. Z načrti, ki so bili v tem pogledu napravljeni, se sedaj nočem dalje baviti. Do danes so se vsi poizkusi ponesrečili. Toda obupati ne smemo, ampak moramo to vprašanje vedno imeti na dnevnem redu. Upati je vendar le, da se bo rešilo na ta ali oni način.

Približno sliko o denarnem prometu naših združnih osrednjih blagajn naj dado naslednje številke.

Splošni zvezi je bilo v letu 1908 pridruženih 22 osrednjih blagajn, oziroma zvez, ki poslujejo kot centralne blagajne za svoje zadrug. V teh osrednjih blagajnah je bilo včlanjenih 4891 rajfajznovk in 1319 ostalih zadrug. skupaj torej 6210 kmetijskih zadrug. Stanje deležev 22 osrednjih blagajn je znašalo 1,161.880 K, naložbe odvišnega denarja rajfajznovk koncem leta K 169,211.399, od osrednjih blagajn zadrugam dovoljeni kredit K 67,896.257 in celotni denarni promet vseh 22 osrednjih blagajn l. 1908 K 927,016.693. Med temi 22 osrednjimi blagajnami niso zapopadene zadrug v Galiciji, češke rajfajznovke na Moravskem, italijanske v Tirolah in srbske v Dalmaciji. Dasi torej ti podatki ne zadevajo vseh kmetijskih zadrug v Avstriji, kažejo vendar, da je denarni promet združnih osrednjih blagajn zelo znaten. Če primerjamo posamezne osrednje blagajne med seboj, se kajpada pokaže velika razlika. Med tem, ko je največja zveza imela 1630 zadrug, jih je manjša štela le 44. Najvišje stanje vlog je znašalo pri neki zvezi nad 35 milijonov kron, pri drugih zvezah pa se zniža na približno 100.000 kron. Ravno tako je zelo neenako stanje dovoljenih kreditov. Še važnejše je razmerje med lastnim in tujim denarjem. Med tem ko pri 18 osrednjih blagajnah stanje vlog presega dovoljene kredite, so pri 4 osrednjih blagajnah zadrugam dovoljeni krediti višji nego vloge; te zadnje osrednje blagajne so torej prisiljene delati s tujim denarjem. Vsota vseh vlog, katere imajo osrednje blagajne od svojih zadrug, je mnogo višja nego vsota vseh kreditov, ki so jih zveze dovolile zadrugam. Če bi imeli osrednjo denarno izravnavo med osrednjimi blagajnami, za katere ustanovitev pa dandanes ni nobenega upanja, potem bi se vse denarne potrebe slabših osrednjih blagajn mogle pokrivati s preostajajočimi vlogami močnejših osrednjih blagajn.

Kar zadeva združni nakup in prodajo, razmere tu še niso popolnoma

razvite. Rajfajznovke se le malo bavijo z blagovnimi posli. Pri nakupu služijo v spodnji vrsti združne organizacije združna skladišča in druge kmetijske zadrug. Te pa ne zadostujejo. Zato se z nakupom blaga pečajo še močno kmetijska društva, kmetijske podružnice in druge organizacije, ki so osnovane po društvenem zakonu. Kmetijske podružnice pa imajo drugačne naloge nego zadrug in nimajo enake finančne podlage za take posle kakor zadrug. Vsled tega bo torej treba nakup polagoma spraviti v združne organizacije.

Tu se pokaže vzrok, zakaj je na Nemškem toliko ostalih kmetijskih zadrug. Ker je tamkaj v darmštadtski zvezi že mnogo let upeljana ločitev denarnega in blagovnega prometa, se je ustanovilo čez 2000 nakupovalnih zadrug. Kasneje pa se tega načela niso več tako strogo držali; danes se tudi ondi rajfajznovke porabljajo za nakup. Novih nakupovalnih zadrug se snuje le malo, da, njih število se celo znižuje. Snovanje teh zadrug je zelo mnogo pripomoglo, da se je razvilo skupno nakupovanje blaga. Take nakupovalne zadrug niso težavne in nevarne ustanovitve, ker ne potrebujejo mnogo dragih investicij. Kar zadeva nakupovanje blaga v višji vrsti, v višjih združnih organizacijah, sem že omenil, da se to godi potom osrednjih blagajn in zvez na zelo različne načine. Pokazalo pa se je, da se tam, kjer je v eni osrednji zvezi združen denarni in blagovni promet, sicer pri nekaterih večjih zvezah poleg z denarnim prometom bavijo pridno tudi z nakupovanjem in se je to nakupovanje že znatno razvilo, pri drugih, posebno manjših zvezah pa zanimanje za blagovni promet ni tako močno razvito kakor pri onih zvezah, ki se izključno pečajo s to nalogo. To je tudi razumljivo. Osrednje zveze upravljajo v prvi vrsti glavnico svojih rajfajznovk; denarni promet je poleg revizij njihova najvažnejša funkcija; trgovskim poslom niso posebno naklonjene. Mogoče

imajo tudi nekoliko strahu pred poslovnim rizikom. Pri teh zvezah, kakor vidimo, ni najti one prave sposobnosti za izpolnitev združnega blagovnega prometa kakor pri onih zvezah, ki so namenjene izključno blagovnemu prometu. Le-te imajo navadno v vodstvu trgovsko izobražene može. Seveda tudi tu ni brez napak.

Združitev denarnega in blagovnega prometa v eni veliki osrednji zvezi ima to prednost, da je na razpolago zadosten obratni kapital. Ako se bavi zveza z blagovnimi posli, se kapital rajfajznovk lahko dobro obrestuje. Tako n. pr. na Štajerskem, kjer je zveza na svoj račun napravila veliko osrednjo vinsko klet z velikimi zalogami, kar je vinorejcem gotovo v korist. Kapital je dobro naložen; za denar rajfajznovk jamči zveza. Kletarska zveza v Bocnu pa nasprotno obstoji sama zase, nima denarnih vlog, zato tudi ne potrebnega obratnega kapitala in si mora preskrbeti tuj denar ali pri samostojni osrednji blagajni ali na drug način. Seveda ni potrebne gibčnosti, če se je treba v blagovnem prometu posluževati tujega denarja. To je slaba stran ločitve. Druga slaba stran je pa to, da tam, kjer se bavijo samo z blagovnim prometom in delujejo vsled tega v načelstvu in pri upravi osebe bolj trgovskih nazorov, ti trgovski nazori včasih tako stopijo v ospredje, da se sklepajo tu in tam kupčije, ki bi za člane ne bile neobhodno potrebne. Nočem sicer očitati, da je tako pri vseh enakih zvezah in da se pogosto sklepajo riskantne kupčije; toda nevarnost obstoji, da z rizikom zvezano trgovsko delovanje privede dalje nego je to potrebno in priporočljivo z združnega stališča. Pri nas v Avstriji imamo priliko natančno opazovati vse organizacije in gledati njihove dobre in slabe strani. Nakupujejo se največ umetna gnojila, krmila, semenje, kmetijski stroji in orodje itd., pa tudi druge stvari, kakor je pač potreba v dotični deželi.

V nekaterih deželah še ni prave združne organizacije za nakupovanje. V takih deželah opravlja te posle deželni kulturni svet ali kmetijska družba, ker združne organizacije še niso sposobne, da bi mogle to nalogo same izvrševati. Vendar pa je to smatrati le kot prehodno stanje. Tem kmetijskim organizacijam nočem delati krivice. Nasprotno, biti jim moramo še hvaležni, da omogočujejo kmetškemu prebivalstvu, da je deležno onih prednostij, ki jih nudi nakupovanje na veliko. Brez dvoma pa je, da je to stvar, ki spada v stroko združništva in bi bilo treba, da jo prevzamejo združne organizacije.

Pri blagovnem prometu manjka ravno tako kakor pri denarnem prometu medsebojna zveza med posameznimi deželami. Pri trgovini in industriji vidimo, da se vsa trgovska podjetja združujejo v večje enote, kar jim je gotovo koristno. Mi smo pa v Splošni zvezi skupno postopanje nekaj let sem dosegli le za Tomaževo žlindro in kalijeve soli, za nekaj časa tudi za bakreni vitrijol. Drugače pa dela na tem polju vsaka organizacija sama zase in do skupnega delovanja še ni prišlo. To bi pa bilo važno posebno pri nekaterih predmetih, s katerimi trguje le malo tvrdk in so podvrženi velikim spremembam v cenah; posebno tu bi bilo potrebno, poslovno nevarnost porazdeliti s tem, da se napravi večja družba. Ker ni osnovana posebna centrala v ta namen, se z blagovnim prometom tu in tam nekoliko bavi Splošna zveza, ki pa vsled svoje organizacije kot društvo ne more nadomestiti samostojne trgovske centrale za blagovno trgovino.

Kolkovne, pristojbinske in davčne dolžnosti hranilnic in posojilnic.

V naslednjem hočemo podati vse važnejše predpise o kolkovinah, pristojbinah ter davkih, katere so dolžne plačevati rajfajzenske

hranilnice in posojilnice. Stvar je važna, ker je pogosto treba znati, kako naj se kolkuje ta ali ona listina ter kakšna pristojbina ali davek naj se plača. Vsled tega naj vsakdo to številko „Narodnega Gospodarja“, v kateri se nahaja ta sestavek, skrbno shrani, da jo bo imel pri roki, kadar bo kaj rabil.

Za hranilnice in posojilnice, ki so ustanovljene na podlagi zakona z dne 9. aprila 1873, št. 70 drž. zak., veljajo sledeče določbe:

a) Kolkovine.

1. Kolkovanje knjig.

Knjige in poslovni spisi posojilnic, ki se vodijo izključno o pravnih odnošajih z druge do njenih članov, so kolka proste; nasprotno so pa podvržene kolkovini knjige in spisi, v katere so vknjiženi tudi pravni odnošaji zadruga do nečlanov (zadružna zveza, hranilne vloge), in sicer po tarifni točki 59 zakona o pristojbinah (§ 2 zakona z dne 21. maja 1873 in § 11 zakona z dne 29. februarja 1864). Kolkovanje knjig navadno oskrbi firma, ki knjige prodaja. Pri blagajniškem dnevniku, ki je podvržen kolku za 10 vin. od pole, se vzame kot podlaga za izmero pristojbine normalna pola v izmeri 2640 cm². Pri glavni knjigi hranilnih vlog in posameznih kontov, ki so podvržene kolku 50 vin. za vsako polo, ima normalna pola površine 5040 cm².

2. Kolek pri legalizaciji podpisov in pri poverjenju pravil.

Vsled odloka c. kr. finančnega ministrstva z dne 8. novembra 1900, št. 55.100 (odred. list fin. min. št. 18 priloga), smatrati je podpise na prošnjah za registracijo pridobitnih in gospodarskih zadrug po trgovski sodnji brez razlike, ali imajo podpisani še lastnosti proponentov ali so že člani načelstva, kot celoten podpis; vsled tega je legalizacija tega podpisa podvržena pristojbini samo 2 K (kadar se izvrši pred sodnijo

ali kakim drugim javnim oblastvom ali uradom), oziroma 1 K (kadar se izvrši pred notarjem), v katerem slučaju je pa treba plačati tudi notarsko pristojbino.

Za poverjenje pravil je plačati od vsake pole kolkovino 1 K (pri c. kr. notarju razven tega še notarsko pristojbino). Poverba onega izvoda pravil, ki se pridene kot priloga prošnji na c. kr. finančno deželno ravateljstvo za priznanje pristojbinskih olajšav, se izvrši brez kolkovanja, toda v poverilnem besedilu je treba izrecno pristaviti: „V dosego pristojbinskih olajšav v smislu zakona z dne 1. junija 1889, št. 91 drž. zak.“

Vsled ministrske odredbe z dne 23. maja 1895, drž. zak. št. 74 pa lahko sodnijsko ali notarsko overovljenje odpade, če se na naznanilo nahaja podpis zadružne tvrdke in se podpisi onih, ki podpisujejo za zadrugo, že nahajajo v poverjeni obliki pri registracijski sodnji. Prepisom dotičnega sejnega zapisnika je na koncu pristaviti besedilo: „Resničnost prepisa se potrjuje,“ potem jih je treba datirati in podpisati s tvrdko. Toda tudi v tem slučaju se morajo podpisi podpisujočih nahajati v poverjeni obliki pri registracijski sodnji. To overovljenje, ki ga zadruga sama izvrši, je kolka prosto.

3. Kolkovanje vlog na oblasti.

Vloge na sodnijske oblasti za vpis v zadružni register, o katerih se ima izvršiti javna razglasitev, torej za vpis hranilnic in posojilnic, novoizvoljenih članov načelstva, novoizvoljenega načelnika ali načelnikovega namestnika, izpremembo pravil in slednjic razpustitve zadruga je treba kolkovati s kolkom za 2 K prvo polo in vsako naslednjo polo s kolkom za 1 K. Ostale vloge (naznanilo zopetne izvolitve) so podvržene kolkovini 1 K za vsako polo. Priloge vlog pa treba kolkovati s kolkom za 30 vin. za vsako polo.

Prizive proti razsodbam registracijske sodnije je kolkovati s kolkom za dve kroni

za prvo polo, vsako naslednjo polo pa s kolkom za eno krono.

Vsi do sedaj omenjeni kolki se ne smejo prepisati.

Vloge na avtonomne ali politične oblasti kakor tudi na finančno oblast za priznanje pristojbinskih olajšav, ali vloge na te oblasti, ki se napravijo na podlagi posebnega ali splošno zakonitega ukaza, so kolkovine proste.

Pri takih vlogah in dopisih je pristaviti opombo:

„Kolka prosto po § 4 zakona z dne 1. junija 1889, drž. zak. št. 91.“

4. Kolkovanje pravnih listn.

Zadruga, katerim je finančna oblast vsled njihove prošnje priznala, da so izpolnile pogoje, ki jih zahteva § 1 zakona z dne 1. junija 1889, št. 91 drž. zak., uživajo na podlagi določb tega zakona in zakona z dne 11. junija 1894, št. 111 drž. zak., sledeče olajšave:

Zadolžnice članov se kolkujejo po I. lestvici, ako je iz besedila zadolžnice razvidno, da rok vračila ne presega dobe štirih let. Vendar so tu izvzeta hipotekarna posojila, pri katerih morajo biti zadolžnice kolkovane po lestvici II.

Enako se po I. lestvici kolkujejo pogodbe za kredite v tekočem računu, pri katerih se da jamstvo s tem, da se zastavijo vrednostne listine ali se preskrbe poroki; vendar mora biti tudi v tem slučaju doba pogodbe na štiri leta omejena. Ako se da jamstvo s hipoteko, tedaj je treba kolka po lestvici II.

Poroštvene izjave, pri katerih se zadolžnice kolkujejo po lestvici I., so kolka proste.

Izjave o podaljšanju (prolongaciji) na zadolžnicah, ki so same kolkovane po lestvici I., se istotako kolkujejo po lestvici I., kadar prvotni in podaljšani rok skupaj ne presegata dobe štirih let.

Prejemna potrdila o vplačilih in izplačilih poslovnih deležev, hranilnih vlog, zneskov na tekoči račun, posojil in obrestij so kolka prosta. (Odlok c. kr. finančnega ministrstva z dne 21. maja 1907, št. 4401, izvestje c. kr. osrednjega urada za takse na Dunaju z dne 16. maja 1899, števil. 30.391/VI.)

Pri pravnih listinah naj se kolek tako prilepi, da pride ena vrstica besedila (ne pa napis, datum ali podpis) čez spodnji del kolka.

Pri posojilih, danih občinam, je upoštevati sledečo zakonito odločbo:

Občinam in drugim avtonomnim korporacijam je dovoljeno, da jim pri najemanju posojil, ki služijo v izpeljavo njim poverjenih javnih nalog ali v svrbo konvertiranja, ni treba plačati kolkovine in neposrednih pristojbin. (Zakon z dne 25. marca 1902, drž. zak. št. 70.)

To oproščenje se nanaša osobito na izdajo zadolžnic, dalje na izdajo potrdil o prejemu vračila dospelih terjatev, poroštvenih izjav, izjav za izbris zemljknižnih vpisov kakor tudi vlog, naslovljenih na upravna oblastva.

Zgoraj omenjena avtonomna zastopstva, ki hočejo doseči oproščenje plačevanja teh pristojbin, morajo pri pristojni finančni deželni oblasti prositi za priznanje obstoječih postavnih predpogojev, ki so za to potrebni.

Kadar se da posojilo kaki vodni zadrugi, je treba pomniti, da uživa ta vrsta zadrug po zakonu z dne 4. januarja 1909 drž. zak. št. 4, oproščenje od plačevanja kolkovine in neposrednih pristojbin. To oproščenje se razteza na vse njeno uradno poslovanje, torej ni treba kolkovati pogodb in drugih listin za nabavo potrebnih denarnih sredstev ter listin, s pomočjo katerih imajo v evidenci vplačilo ali izplačilo posameznih zneskov ali njihovo potrdilo.

b) Neposredne pristojbine.

Za naslednja plačila je plačati mesto kolkov neposredno pristojbino v gotovini pri c. kr. davčnem uradu in sicer se plačilo odmeri od cele vsote po I. lestvici:

1. Od skupne vsote med letom zadrugi vplačanih deležev in pristopnin. (Odlok c. kr. finančnega deželnega ravnateljstva na Dunaju z dne 17. decembra 1895, št. 75.314, vsled odloka c. kr. finančnega ministrstva z dne 29. novembra 1895, št. 42.790);

2. Od vseh med letom članom vrnjenih deležev;

3. Od skupnega zneska obrestij deležev, ki so se članom izplačale (zakon z dne 21. maja 1873, št. 87 drž. zak.).

Pristojbina, ki se je morala poprej od obresti hranilnih vlog plačevati, je odpravljena z zakonom z dne 11. februarja 1897, št. 57. drž. zak. Od obrestij, izdanih v tekočem računu z zvezo, ni treba plačati nobene pristojbine. (Odlok c. kr. finančnega ministrstva z dne 24. marca 1904, št. 56.951 ex 1903.)

Za neposredne pristojbine je voditi poseben dnevnik, v katerega se morajo vpisovati zgoraj omenjena plačila, podvržena plačevanju neposrednih pristojbin.

Neposredne pristojbine se morajo plačati dvakrat na leto in sicer v prvih 14 dnevih meseca januarja in julija. Članicam nekaterih združenih zvez pa se je priznala ugodnost, da smejo plačevati neposredne pristojbine samo enkrat na leto in sicer ali do konca meseca junija ali pa do konca julija. Plačajo se neposredne pristojbine pri pristojnem davčnem uradu na podlagi izkaza, ki ga zadruga napravi sama in sicer v 2 izvodih, ki se oba izročita davkarji, kjer se 1 izvod obdrži, drugi se pa zadrugi vrne s potrdilom o vplačanem znesku.

c) Rentni davek.

Rentni davek je bil vpeljan z zakonom z dne 25. oktobra 1896, št. 220 drž. zak.

Po § 126, odstavek 6, so hranilnice in posojilnice oproščene od plačevanja tega davka od svojih prejemkov.

Dolžne so pa po § 133. zak. o oseb. dav. ($1\frac{1}{2}$ odstotni) rentni davek, ki ga morajo plačevati njihovi vlagatelji od izplačanih ali v dobro vpisanih obresti hranilnih vlog, tem na račun državnega zaklada odtrgati in izročiti državnim blagajni.

Vendar so skoro vse posojilnice sklenile na vlagatelje odpadli rentni davek na svoj račun poravnati in obresti hranilnih vlog brez odbitka izplačati ali glavnici pripisati.

Davek znaša $1\frac{1}{2}$ odstotka vsote v dotičnem poslovnem letu izplačanih in v dobro vpisanih (kapitalizovanih) obrestij hranilnih vlog.

Kreditne zadruge bi morale ta davek plačevati v prvih 14 dneh po preteku vsakega četrletja. Rajfajzenskim posojilnicam pa je dovoljeno, da ga plačujejo samo enkrat na leto in sicer do konca meseca junija.

Plača se ta davek pri pristojnem davčnem uradu na podlagi posebnega izkaza (vzorec C/III.), ki se dobi pri teh uradih.

Izkaz se napravi v 2 izvodih, ki se oba predložita davčnemu uradu.

Od izdanih obrestij tekočega računa z zvezo se rentni davek ne plačuje. Odlok c. kr. finančnega deželnega ravnateljstva na Dunaju na podrejene oblasti z dne 14. maja 1906, št. 11823.)

d) Naklade (deželne, okrajne, občinske).

Po členu 12, št. 6, lit. a in čl. 17, št. 1 izvrš. nared. k III. poglavja zak. o oseb. dav. je vsled § 133 zak. o oseb. dav. rentni davek prost deželnih ali občinskih doklad.

e) Pristojbinski namestek.

Po § 2 zakona z dne 27. decembra 1880, št. 1 drž. zak. za 1881 so rajfajzenske hranilnice inposojilnice oproščene pristojbinskega namestka od premičnega premoženja; od nepremičnega premoženja pa morajo plačevati

pristojbinski namestek in sicer $1\frac{1}{2}$ odstotka s 25 odstotki pribitka.

f) Pridobninski davek.

§ 84 črka e, zak. o oseb. davk. določa: Kreditne zadrage (hranilnice in posojilnice), katerih poslovanje odgovarja zahtevam zakona z dne 1. junija 1889, drž. zak. št. 91, (t. j. rajfajzenske posojilnice) so oproščene pridobninskega davka.

g) Davčna prostost rezervnih zakladov.

Vsled odloka c. kr. finančnega ministrstva z dne 4. februarja 1898, št. 49631 ex 1897 ne veljajo za hranilnice in posojilnice odločbe § 98 zak. o oseb. dav.

Vsled tega oblasti ne smejo zahtevati podatkov o rezervnem zakladu. Razven tega je c. kr. finančno ministrstvo odločilo z odlokom z dne 29. maja 1911, št. 24354, glede obrestij rezervnih zakladov, da se imenovane obresti ne morejo podvreči rentnemu davku (§ 133. zak. o oseb. dav.) ker ne more biti govora o kakem „prejemu“ obrestij, ker rezervni zakladi niso samostojni, od hranilnic in posojilnic različni pravni subjekti. (Prim. razsodba uprav. sodišča z dne 30. decembra 1908, Budw. št. 6562 F’).

Rajfajznovkam torej od obrestij rezervnega zaklada ni treba plačevati rentnega davka.

h) Poštne olajšave.

Po členu II. št. 4, zakona z dne 2. oktobra 1865, drž. zak. 108, so dopisi in vloge, ki se pošljejo na javne oblasti in urade vsled splošnega ali posebnega uradnega poziva, poštnine proste. V takih slučajih se mora na kuverto napisati sledeča opomba: „Vsled uradnega poziva (tu se navede ime oblasti) št. . . ., poštnine prosto“.

Po tem zakonu so dopisi oblastij hranilnicam in posojilnicam le tedaj poštnine prosti, kadar se izdado zaradi javnih interesov (ne pa morda v interesu dotične zadrage).

Razume se, da se od dopisov deželnega odbora ali drugih oblastij sme zahtevati od zadrug samo postavna poština (ne pa morda še kazni).

Frankirati se pa morajo vloge, ki jih zadrage pošljejo oblastem brez uradnega poziva. Tem je prištevati tudi vloge, ki se pošljejo na podlagi postavnih predpisov (kakor prošnje, predložitev rač. zaključka itd.).

Račja plemena.

Kakor pri vseh drugih panogah živinoreje, imamo tudi pri racah poleg domačega plemena tudi čistokrvna plemena. Prvo je navadno produkt raznih križanj brez strokovne roke in brez smotra. Čistokrvnih rac pa imamo Kranjci, žal, zelo malo. Ko sem čital zadnjo izjavo ministrskega predsednika Gautscha o 37 % napredovanju v prešičoreji in o znatnem napredovanju perutninarstva v Avstriji, mislil sem si: To pač glede perutninarstva ne velja za Kranjsko. Napredovala je pač Štajerska, osobito Češka in Moravska, Gorenje Avstrijska, a dvomim zelo, da je znatno napredovala Kranjska. Povodom predavanj sem se prepričal, kako malo smisla za perutninarstvo je še v mnogih krajih naše dežele. In čaka nas še veliko truda in dela, da povzdignemo to panogo na ono stopnjo, ki ji gre po legi glede na trg in na krajevno sposobnost, na oni višek, kjer bi lahko konkurirala s sosedno Štajersko. Naše gospodinje bi še bile, a ti možje! Ti pa nimajo nikakega veselja in smisla za perutninarstvo.

Koliko neizkoriščenih voda imamo še na Kranjskem, koliko je še neizrabljene hrane v njej! Pridobiti bi se dalo še toliko na tem polju z racami in gosmi! Le pri mlinih jih vidimo tuintam.

Gospodar-mlinar mi je tožil, da mu hoče žena vse žito zakrmiti racam. Ko sem ga poučeval o pravilnem in pametnem krm-

mljenju rac, o razvadah, da stoje race vedno pred vežjo, če jim vsak trenutek zrnje mečemo; o lenobi, ki se pokaže pri takem razvajanju; o mnogi hrani v vodi, kjer si jo morajo race same iskati, mi je odgovoril: „Res mi žena tako dela, zato pa sem nevoljen na to žival, ki vedno stoji pred hišo in kriči, ako ne dobi takoj hrane, žena pa brž leti z žitom v peharu na dvorišče in jim ga nasuje. Ko bi tako delala, bi bilo pa že.“

Pri takem postopanju seveda ne bo dobička, reja rac se ne bo dobro izplačala. Iskanje hrane v vodi po racah in uporaba raznih ostankov kot račja hrana, ta nam izplačuje naš trud najboljše. In ravno za iskanje hrane so naše domače race prav pridne. Izmej čistokrvnih so najbolj znana in razširjena plemena, katera hočem navesti in kratko opisati.

Peking.

Ime nam že samo pove, da je ta rasa doma v Aziji in sicer na Kitajskem. Udomačila se je tudi pri nas, je popolnoma aklimatizirana in kot taka utrjena in kljubuje podnebjju. Priljubila se je perutninarjem zbog svoje teže, pridne paše in obilega mehkega perja. Mlada peking doseže $2\frac{1}{2}$ do $3\frac{1}{2}$ kg, stara pa tudi $4\frac{1}{2}$ —5 kg. Spoznamo jo najlažje po rmenkasto-belem perju ki je zelo mehko in precej razmršeno. Ker ima ravno mnogo mehkega, tudi „puh“ imenovanega perja za blazine, jo goje posebno v krajih na Češkem, kjer se pečajo z pridelovanjem perja. Glede mesa ni sicer na najvišji stopinji, a vendar nas zadovoljuje, ker je mesa precej in je tudi srednje dobro,

Tudi kot jajčarica ni slaba. Povprečno znese peking 100 jajec, a število se da dvigniti tudi na 120—130 pri dobri krmi. Označuje jo njen čokat, skoro štirioglat trup s pokončno držočim vratom in skoraj navpično stoječim repom. Kljun ni dolg in je rdečkasto-rmen, na dolgem vratu je nasajena debela glava z visokim čelom. Na vratu

ima pogosto pernate kodre, katerih pa ne zahtevajo sedaj več kot individualno vnanje znamenje. Nogi sta kratki in rdečkasti. Vsa njena hoja je bolj pokončna, zato je hrbet tudi nagnjen proti repu.

Peking redimo lahko tudi brez vode. Pomniti pa je, da tako vzrejene race nimajo perja tako izrazite barve, ki to pleme karakterizuje.

Sploh je reja brez vode tudi v drugem smislu nekaj težavnejša. Na suhem rejene race ležejo več neoplojenih jajec nego one na vodi. Samec je na suhem zelo len. Race se počutijo le v vodi dobro in se najraje v vodi oplojajo. Jajca teh rac so oplojena dobro, ako nima samec preveč rac. Racman sme imeti le 4 race, kar je glede na plodovitost najprimernejše število, nikdar pa ne več kot 6. Na suhem rejene race nam ležejo največ oplojenih jejec ob deževju. V takem mokrem vremenu se počutijo najbolje, samec je takrat živahen in oploja pridno.

Ako želimo število oplojenih jajec zvišati, damo takim racam nekaj vode v posodo, katero smo v zemljo potopili, ako ni pripravnega bajerja.

Pri racah se pa prav pogosto poraja slučaj, da se samec briga le samo za eno raco, drugih ne mara. Tu pa je težko. Ne pomaga nič družega, nego premeniti racmana, ki nima teh lasnosti.

Aylesbury.

To pleme je iz Angleškega in je zelo priljubljeno tako ljubiteljem rac, kakor perutninarjem, ki iščejo dobička pri reji tega plemena. Vzrok je ta, da krasna vnanjost silno ugaja, na drugi strani pa to pleme zadovoljuje povsem s kakovostjo mesa in tudi precej s količino jajec. Prekaša s finim mesom peking, a v številu jajec pa zaostaja zanj. Ne priporočam pa tega plemena tam, kjer ni vode, ker ne vspeva tako kakor peking-raca.

Sportsmanom jo je prikupila njena lepa, elegantna vnanjost. Nosi se jako lepo. Njen

precej dolg trup je videti vitek, dasi doseže to pleme $3\frac{1}{2}$ — $4\frac{1}{2}$ kg teže. Karakterizuje jo njen život, ki ga nosi popolnoma vodoravno. Tudi tesno ob trupu ležeče perje jo dela vitkejšo in lepšo.

Kjer gre za perje, je peking boljša od aylesbury, kjer pa za meso, je zadnja na prvem mestu, kajti peking se goli večkrat in takrat je ni mogoče zaklati. Ker ji tudi perje vedno izpodraščá, porabi mnogo krme za tvorbo tega.

Kljun je dolg, ozek in mesne barve brez marog. Na dolgem in jako elegantno zakrivljenem vratu je glava s ploskim čelom. Hrbet je dolg in vodoraven, rep pa koničast in prav malo dvignjen navzgor. Perje je čisto snežno-bele barve.

Rouen.

Njena domovina je na Francoskem. Od tam se je razširila po vsej vzhodni in severni Evropi, osobito po Nemčiji, kjer pa ne doseže one velikosti in teže kakor v svoji domovini. To pleme prištevamo večjim radi velikosti in množine mesa. Raste pa počasneje od prvih dveh plemen, a dorasla se da prav dobro opitati.

Glede na koristnost tekmuje z aylesbury. Podobna ji je tudi po dolgem, zleknjenem in vodoravnem trupu, a v barvi se loči bistveno od nje. Po barvi je zelo podobna divji raci. Njena glava je rjava, le ob straneh nekoliko svetlejša, rjavo je perje po vsem životu, na hrbtu pa je še temnejše rjavo. Vsako pero je obrobljeno temnejše, V perutih pa ima takozvano zrcalo, ki je zelo višnjevo.

Kljun je dolg in ploščat, samčev zelenkasto-rmen z črno liso, samičin oranžno-rjav z temno obrobo. Perje je tesno ob životu ležeče, vrat pa precej dolg in krasno zakrivljen. Tudi rouen doseže težo $3\frac{1}{2}$ — $4\frac{1}{2}$ kg.

Italijanka.

To pleme je doma na Laškem. Po vnanjem je podobna peking, samo da nima po-

končne hoje. Izrazite barve nima. Nahaja se v vseh barvah; tako dobimo čisto belo a tudi rjavo, podobno divji raci. Da je v barvi tako različna, je vzrok, da jo niso nikdar na barvo gojili. To je tudi vzrok, da ni tako razširjena, kakor zasluži z ozirom na svojo plodovitost. Tu vidimo, da je v lastnostih enaka drugim kokošjim plemenom v svoji domovini; kajti tudi italijanska rasa je isto tako pridna jajčarica kakor laške jerebičarice, kar jo posebno priporoča za rejo kot koristna žival. A v kakovosti mesa so zopet enake laškim kokošjim plemenom. Njeno meso je tudi iz debelih vlaken in nima finega okusa, ki pa se da zboljšati s primernim opitanjem. Dorasla in opitana tehta 3—4 kg.

Indijska tekalka.

Njena najboljša lastnost je izvanredna plodovitost. Tekalka je manjšega plemena, zato ne porabi toliko hrane za rast in ohranjenje trupa, obrne jo pa v tvorbo jajec. Od tod večja plodovitost manjših plemen. Samec meri od kljuna do konec repa 75 cm.

Čudno pa je, da ima to plodovito pleme tudi zelo dobro meso, ki ga je posebno na prsih precej. Tudi kosti je drobnih, zato je priljubljeno. Priporoča je pa tudi hitra rast.

Samec je silno priden za oplojevanje, zato so tudi jajca na suhem rejenih rac dobro oplojena in taka reja ne dela težav.

To pleme se je že precej razširilo radi pridnosti rac-jajčaric in je tudi razni zavodi priporočajo. Na trgu seveda ne more renimirati radi nezadostne velikosti, kakovosti mesa pa še večina ne pozna. Je pa dobra zimska jajčarica.

Po svoji vnanjosti je podobna peking; ta ima namreč ravno tako pokončno hojo, da život visi od vrata proti repu.

Svoje ime je dobila zbog svoje velike živahnosti in urnosti, kar nimajo druga račja plemena.

Stanovitne in enotne barve pa tudi to pleme nima. Samica je razne barve v vseh niansah, samec pa je marogosto-siv.

V zadnjem času zelo priporočajo racmana-tekalca za križanje z Aylesbury. A vsaka tri leta je sestaviti nov tropo, ker je parenje zaroda med seboj zelo slabo. Pač pa se sme pri racah, nastalih iz križanja, odbrati krepke samice in jim pridejati zopet čistokrvnega samca.

Druga, manj znana plemena so:

Švedska rasa, podobna Aylesbury, samo da je višnjevo-siva z belimi prsi.

Cayuga je izbornega mesa in čisto črnega, v zeleno se spreminjajočega perja.

Mošus ali turška rasa, ki je dobila po duhu mesa, ki spominja zlasti pri samcu ob času parjenja na mošus.

Smaragdka, ki je dobila ime po smaragdno-zeleni barvi, a glede koristi ni boljša od naše domače race.

Race sovražijo ljudje pogosto tam, kjer lahko uidejo v bližnje polje, zlasti v zelnik in napravijo v svoji požrešnosti mnogo škode. Zavarovati pa je race mnogo lažje, nego kokoši, ker ne letajo. Ako ogradimo prostor z ograjo, ki je 30 — 35 cm visoka, pa smo obvarovali polje pred njimi.

Zupan.

Vestnik Zadružne zveze.

Pri odpošiljanju denarja na Zvezo potom c. kr. poštne hranilnice se dogajajo v zadnjih časih nerednosti. Posojilnica sicer odpošlje denar, a istočasno ne obvesti Zveze. Vsled tega leži denar dalj časa nedvignjen na Dunaju in nastajajo prav po nepotrebnem zgube pri obrestih. Zadružna Zveza torej prosi vse svoje članice, da se v tem oziru točno ravnajo po danih jim navodilih in s posebno, v ta namen izdano dopisnico obveste Zvezo, kedaj in koliko denarja so odposlale na njen račun. Dopisnice naj se vedno pravočasno pri Zvezi naroče. Onim posojilnicam, ki bi ne upoštevale teh navodil, bo Zveza prisiljena neavizirane vloge v tekočem računu obrestovati nekoliko pozneje.

Dopisnice z mesečnim pregledom o denarnem poslovanju se Zvezi tudi zelo neredno dostavljajo. Prosimo v prihodnje v tem oziru več točnosti!

Štajerski pododbor Zadružne zveze naznanja: Glavna skupščina pododbora Zadružne Zveze v Mariboru se vrši v četrtek, dne 26. t. m. ob 10. uri dopoldne v prostorih Katoliškega delavskega društva, Flöbergasse 4 v Mariboru. Dnevni red obsega poleg običajnih točk razna za razvoj spodnještajerskega zadružništva važna vprašanja. Razpravljalo se bo zlasti o osamosvojitvi spodnještajerskih zadrug. Vsaka zadruga naj pošlje vsaj enega zastopnika, močnejše zadruge in zadruge blizu Maribora pa po več zastopnikov.

Pododbor Zadružne zveze v Mariboru šteje sedaj 107 članic. Na glavni skupščini se bo podala zanimiva statistika glede števila članov, stanja hranilnih vlog, posojil, naloženega denarja in izposojil, iz katere bo razvidna velika moč članic pododbora.

Tečaji za nadzorstvo se bodo vršili meseca novembra v Mariboru in Celju. Vse one zadruge, pri katerih ne deluje nadzorstvo, se bodo pozvale, da pošljejo člane nadzorstva v tečaj. Pokazalo se je namreč, da je začelo nadzorstvo pri vseh onih zadrugah, katere so poslale lansko leto nadzorstva v zadružni tečaj, delovati. Čas in spored tečaja se bo pravočasno javil.

V zimski sezoni se bodo priredili okrožni zadružni shodi v Križevcih, Kozjem, Hočah, Ponikvi, Laporju, Št. Jurju ob juž. žel., Gornjem Gradu, Hajdinu, Vidmu, Škalah in v Veliki Nedelji. Celo Spodnje Štajersko je razdeljeno v 11 okrožij in v vsakem okrožju se vrši en okrožen zadružni shod. Natančen spored teh shodov se bo pravočasno javil.

Zadružni tečaj, ki bo trajal cel teden, se vrši meseca januarja 1912, in sicer se začne v ponedeljek po Sv. Treh Kraljih. Podrobnosti se bodo prijavile začetkom meseca decembra.

Zadružna šola v Ljubljani. Pouk na zadružni šoli v Ljubljani, ki traja 6 mesecev, se prične dne 3. novembra t. l. Pogoji za vsprejem v zadružno šolo je dopolnjeno 16. leto starosti in dovršena ljudska šola. Tisti, ki jo žele obiskovati, naj pošljejo ravnateljstvu krstni list, zadnje šolsko izpričevalo in vstopnine 5 kron. Šolnine ni treba plačevati.

Zadružni pregled.

Nove zadruge. Tekom meseca julija in avgusta t. l. so bile v zadružni register vpisane sledeče nove jugoslovanske zadruge:

Na Kranjskem:

Vodice (dež. sod. Ljubljana), Kmetijsko društvo v Vodica, r. z. z o. z.

Loški potok (okrož. sod. Rudolfovo), Živinorejska zadruga v Loškem potoku, reg. z. z o. p.

Stari in Novi Kot (okrož. sod. Rudolfovo), Živinorejska zadruga Stari in Novi Kot, r. z. z o. p.

Št. Peter (okrož. sod. Rudolfovo), Kmetijsko društvo za občini Št. Peter, Belacerkev in okolico, r. z. z o. z. v Št. Petru pri Novem mestu.

Na Koroškem:

Št. Janž v Rožu (dež. sod. Celovec), Živinorejska zadruga za Št. Janž v Rožu in okolico, r. z. z o. p.

Na Primorskem:

Poljubin (dež. sod. Gorica), Mlekarska zadruga v Poljubinu, r. z. z o. z.

V Dalmaciji:

Popoviči (okrož. sod. Dubrovnik), Potrošno obrtna zadruga u. n. o. j. u Popovićima.

Sv. Štefan (okrož. sod. Kotor), Ribarska zadruga u Sv. Štefanu, protokolirano udruženje z ograničenim jamstvom.

Oskorušno (okrož. sod. Dubrovnik), Potrošno obrtna zadruga z o. j. u Oskorušnu.

Izbrisane iz zadružnega registra so bile tekom meseca julija in avgusta t. l.:

Svetje (dež. sod. Ljubljana), Mlekarska zadruga na Svetju, vsled končane likvidacije.

Dobliče (okrožna sod. Rudolfovo), Kmečka hranilnica in posojilnica v Dobličah (Bela Krajina).

Jesenice (deželna sod. Ljubljana), Konsumno društvo za Jesenice in okolico, vsled končane likvidacije.

Stara Oselica (dež. sod. Ljubljana), Kmetijsko društvo v Stari Oselici, vsled končane likvidacije.

V zadružništvu je moč! Kako daleč sega v narodno gospodarstvo zadružna organizacija, to se vidi posebno dobro po onih deželah, kjer je zadružno gibanje že nekoliko starejše. V Nemčiji, n. pr. so našli ob pričetku letošnjega leta nič manj kakor 30.555 zadrug, ki so štele

okoli 4¹/₂ milijonov članov. V prvi vrsti je omejnati kreditne zadruge, katerih je bilo 17.493, potem slede kmetijske produktivne zadruge (3745), konsumna društva (2310), kmetijske surovinske zadruge (2064), stavbinske zadruge (1056) in 1703 raznovrstnih obrtnih zadrug. Celokupni promet teh zadrug je znašal skoraj 23 milijard mark! Lastnega premoženja so imele zadruge 640 milijonov mark, tujega pa 4172 milijonov mark.

Državno društvo avstrijskih zadružnih uradnikov se je ustanovilo dne 23. septembra t. l. na Dunaju. Namen društvu je, varovati in pospeševati pravne, gospodarske, duševne in socialne interese svojih članov, ki so nastavljeni pri pridobitnih in gospodarskih zadrugah in njihovih zvezah, izdajanje periodičnega strokovnega časopisa, ustanovitev kreditnega zavoda za zadružne uslužbenke, brezplačno posredovanje služb, ustanovitev dobrodelnih in podpornih zakladov za svoje člane in njihove družinske ude in pospeševanje strokovne izobrazbe s tem, da se napravi knjižnica, se prirejajo predavanja, se podeljujejo podpore v učne svrhe in potovanja itd. Načelnikom je bil izvoljen tajnik Splošne zveze avstrijskih kmetijskih zadrug, dr. Otto Neudörfer.

Gospodarske drobtine.

Premovanje živine. Deželni odbor kranjski priredi to leto sledeča premovanja goveje živine:

dne 23. t. m. ob 9. uri dopoldne v Dobropoljah,

dne 24. t. m. ob 9. uri dopoldne v Kranju,

dne 28. t. m. ob 9. uri dopoldne v Vipavi,

dne 30. t. m. ob 9. uri dopoldne v Šmarjeti na Dolenjskem.

Premovali se bodo biki, krave, junice in teleta. Sesajoča teleta se morajo pripeljati na premovanje s kravami. Ob tej priliki se bodo nakupovali od strani deželnega odbora biki od 3 mesecev do 1 leta stari. Nakupovale se bodo tudi mlade juničice, katere še sesajo in starejše. Za lepe juničice, katere bodo redili posestniki za pleme, razdeljevale se bodo vzrejevalne premije.

Razen teh premovanj priredi deželni odbor še posebna premovanja in nakup telet ter mladih bikov.

Takšna premovanja se bodo vršila:

dne 17. oktobra t. l. ob 9. uri dopoldne v Seleh,
dne 17. oktobra t. l. ob 3. uri popoldne v Zalem logu,
dne 18. oktobra t. l. ob 9. uri dopoldne v Stari Loki,
dne 18. oktobra t. l. ob 3. uri popoldne v Poljanah,
dne 19. oktobra t. l. ob 9. uri dopoldne na Bledu,
dne 19. oktobra t. l. ob 1/2 4. uri popoldne v Boh. Bistrici,
dne 20. oktobra t. l. ob 9. uri dopoldne v Horjulu,
dne 20. oktobra t. l. ob 3. uri popoldne na Vrhnikih,
dne 21. oktobra t. l. ob 9. uri dopoldne v Dolskem,
dne 25. oktobra t. l. ob 9. uri dopoldne v Vodichah,
dne 26. oktobra t. l. ob 9. uri dopoldne v Trnovem,
dne 26. oktobra t. l. ob 3. uri popoldne v Košani,
dne 27. oktobra t. l. ob 9. uri dopoldne v Blokah.

Pri teh premovanjih se bodo delile vzrejevalne premije za lepe sesajoče in tudi starejše juničice. Sesajoča teleta se morajo pripeljati na premovanje s kravami. Posestniki, ki rede vsaj polovico telet od števila krav skozi eno leto, dobijo lahko vzrejevalno premijo 50 K za eno lepo juničico. Kedor redi več kot polovico telet od krav skozi celo leto dobi lahko dve vzrejevalni premiji po 50 K.

Ob tej priliki se bodo nakupovali tudi mladi biki od 3 mesecev do 1 leta kakor tudi mlade junčice od strani deželnega odbora. Za Dolenjsko je deželni odbor odstopil celo akcijo c. kr. kmetijski družbi kranjski.

Perutninarska razstava je vsled raznih ovir, zlasti pa vsled prepičle priglasitve k razstavi preložena na poznejši čas, kar naj vzamejo na znanje vsi, ki so se prijavili. Odbor jih ob enem prosi, da se udeležijo razstave na pomlad in med znanci agitirajo za obilno udeležbo. Na Dolenjskem se je lanska razstava izborna obnesla, v središču pa se odlikujemo po nebriž-

nosti in čakamo, da nas vse druge dežele prekosijo, potem šele capljamo za njimi.

Odbor.

Državni proračun za leto 1912 izkazuje: Potrebščin 2.916,685.263 K, pokritje pa 2.916,990.343 K; torej izkazuje 305.081 K prebitka. Potrebščine se razdelijo: na najvišji dvor 11,300.000, kabinetna cesarjeva pisarna 191.650, državni zbor 4,140.243, državno sodišče 68.965, ministerski svet in upravno sodišče 4,466.000, prispevek za skupne zadeve 346,187.937, notranje ministerstvo 56,187.270, domobransko ministerstvo 101,507.310, naučno ministerstvo in kultus 113,313.687, finančno ministerstvo 866,527.065, trgovinsko ministerstvo 233,634.342, železniško ministerstvo 762,184.710, poljedelsko ministerstvo 61,467.307, pravosodno ministerstvo 89,338.286, ministerstvo javnih del 113,225.240, uprava državnih poslopij 4,500.089 K.

Vabilo na izredni občni zbor

Ihranilnice in posojilnice v Artičah,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo, ki se bo vršil dne 29. oktobra 1911 ob 3. uri popoldne v prostorih posojilnice.

Dnevni red:

1. Volitev povečanja načelnstva.
2. Sprememba nadzorstva.
3. Slučajnosti.

Načelnstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Živinorejske zadruge

registrirane zadruge z omejenim jamstvom

v Stari Loki,

ki se bo vršil dne 29. oktobra 1911 ob pol 4. uri v prostorih g. Jeločnik v Stari Loki.

Spored:

1. Pozdrav načelnika.
2. Poročilo tajnika in blagajnika.
3. Potrdilo letnih računov.
4. Volitev tajnika in blagajnika.
5. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

Načelnstvo.

Ako bi pa ta občni zbor ne bil sklepčen, se vrši na istem prostoru čez pol ure drug občni zbor, ki sklepa ne glede na število navzočih članov.

Bilanca
Ljudske hranilnice in posojilnice
v Moravčah,

reg. zadr. z neomej. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Posojila	252.200 40
Tekoči račun z zvezo	33.831 —
Inventar premični	178 60
Inventar nepremični	19.513 50
Zaostale obresti posojil	1 972 07
Delež pri „Zadružni zvezi“	1.000 —
Delež pri kitarski zadrugi	100 —
Gotovina 31. decembra 1910	5.359 20
Skupaj	314.154 77
Pasiva.	K
Deleži	404 —
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	309.348 61
Predplačane obresti posojil	450 02
Predplačana najemnina	45 —
Rezervni zaklad	2 248 49
Čisti dobiček	1.658 65
Skupaj	314.154 77
Denarni promet K	411.109 86
Stanje članov začetkom l. 1910	170
Prirastlo	34
Odpadlo	2
Stanje koncem l. 1910	202

Bilanca
Okrajne posojilnice
v Mokronogu,

registr. zadruga z neom. zavezo
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva	K
Posojila	181.308 02
Inventar premični	531 41
Zaostale obresti posojil	9.320 33
Vrednost tiskovin	20 —
Delež pri „Zadružni zvezi“	1.000 —
Zamudne obresti	393 28
Tekoči račun s člani	37.983 55
Naložen denar	3.000 —
Gotovina 31. dec. 1910	5.005 15
Skupaj	238.561 74
Pasiva.	K
Deleži	3.690 —
Hranilne vloge s kap. obr.	207.437 19
Tekoči račun z zvezo	19.542 —
Predplač. obresti posojil	62 67
Rezervni zaklad	7.429 30
Čisti dobiček	400 58
Skupaj	238.561 74
Denarni promet K	352.783 23
Stanje članov začetkom l. 1910	187
Prirastlo	41
Odpadlo	42
Stanje koncem l. 1910	186

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Mengšu,

reg. zadr. z neomej. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Posojila	248.367 96
Tekoči račun z zvezo	140.555 —
Inventar premični	61 20
Zaostale obresti posojil	1.916 —
Obresti deležev	200 —
Tekoči račun s člani	49.493 21
Delež pri „Zadružni zvezi“	1.000 —
Delež pri Slamn. zadrugi	1.000 —
Delež pri Unionu	1.000 —
Delež pri Zadružni tiskarni	1.000 —
Delež pri Ljudski posojil.	4 —
Gotovina 31. dec. 1910	7.399 91
Skupaj	451.997 28
Pasiva.	K
Deleži	990 —
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	435.174 70
Predplačane obresti posojil	171 25
Rezervni zaklad	13 57 43
Čisti dobiček	2 103 90
Skupaj	451.997 28
Denarni promet K	597 105 03
Stanje članov začetkom l. 1910	479
Prirastlo	25
Odpadlo	9
Stanje koncem l. 1910	495

Bilanca
Kmečke hranilnice in posojilnice
v Št. Jurju ob Taboru,

reg. zadr. z neomej. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Posojila	58.191 —
Inventar premični	246 42
Zaostale obresti posojil	1.030 40
Delež pri Zadružni zvezi	600 —
Naložen denar	67.883 40
Gotovina 31. decemb. 1910	1.523 71
Skupaj	129.424 93
Pasiva.	K
Deleži	495 —
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	127.657 33
Rezervni zaklad	509 78
Čisti dobiček	762 82
Skupaj	129.424 93
Denarni promet K	275.173 65
Stanje članov začetkom l. 1910	88
Prirastlo	12
Odpadlo	1
Stanje koncem l. 1910	99

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
pri Sv. Jurju ob južni železnici

registr. zadruga z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Posojila	410 327 71
Tekoči račun z zvezo	58.334 —
Inventar premični	1.468 80
Inventar nepremični	7.404 39
Zaostale obresti posojil	7.565 98
Vrednost tiskovin	250 —
Delež pri Zadružni zvezi	1.000 —
Delež pri Zadružni tiskarni	1.000 —
Obresti od tega	304 28
Naložen denar	139.884 41
Tekoči račun s člani	29.691 85
Poštna hranilnica	326 65
Gotovina 31. dec. 1910	9.401 91
Skupaj	666.959 98
Pasiva.	K
Deleži	1.121 —
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	654.520 41
Predplačane obresti posojil	1.359 85
Dolg na rentnini za l. 1910	408 11
Rezervni zaklad z obr.	7 256 —
Čisti dobiček	2 291 61
Skupaj	666.959 98
Denarni promet K	792.971 81
Stanje članov začetkom l. 1910	349
Pristopilo	24
Izstopilo	7
Stanje koncem l. 1910	366

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
pri Sv. Jurju ob Ščavnici,

registr. zadruga z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Posojila	122.910 —
Inventar premični	529 28
Zaostale obresti posojil	1.133 31
Prehodni zneski	53 70
Naložen denar	29 306 17
Nevzdig obresti nal. den	1 059 83
Gotovina 31. decem. 1910	2 262 21
Skupaj	157.254 50
Pasiva.	K
Deleži	2.200 —
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	151.246 55
Predplačane obresti posojil	996 18
Rezervni zaklad	1.607 14
Čisti dobiček	1.204 63
Skupaj	157.254 50
Denarni promet K	209.928 01
Stanje članov začetkom l. 1910	179
Pristopilo	46
Izstopilo	5
Stanje koncem l. 1910	220

Bilanca

Hranilnice in posojilnice v Št. Janžu na Dravskem polju,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva. K

Posojila	85.456 52
Tekoči račun z zvezo	—
Inventar premični	294 93
Zaostale obresti od posojil	176 69
Vrednost tiskovin	—
Delež pri „Zadružni zvezi“	600 —
Delež pri kmet pos. Ptuj	5 —
Gotovina 31. decembra 1910	494 14
Skupaj	87.027 28

Pasiva. K

Deleži	248 —
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	69.892 27
Tek. račun z zvezo	13.721 —
Predplač. obr. posojil	989 93
Tek. račun s člani	400 —
Rezervni sklad	895 42
Čisti dobiček	880 66
Skupaj	87.027 28

Denarni promet	K 143 037 08
Stanje članov začetkom l. 1910	98
Prirastlo	26
Odpadlo	—
Stanje koncem l. 1910	124

Bilanca

Kmečke hranilnice in posojilnice v Mozirju,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva K

Posojila	131 530 —
Tekoči račun z zvezo	23 217 —
Inventar premični	268 86
Zaostale obresti posojil	586 54
Delež pri Zadruž. zvezi	600 —
Naložen denar	36.598 81
Gotovina 31. decem. 1910	3.885 59
Skupaj	196 686 80

Pasiva. K

Deleži	290 —
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	194.369 04
Predplačane obr. posojil	889 35
Rezervni sklad z obr.	679 87
Čisti dobiček	458 54
Skupaj	196 686 80

Denarni promet	K 329 857 01
Stanje članov začetkom l. 1910	113
Prirastlo	33
Odpadlo	1
Stanje koncem l. 1910	145

Bilanca

Hranilnice in posojilnice v Št. Petru pri Nov. mestu,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva K

Posojila	90.578 —
Inventar premični	287 77
Zaostale obresti posojil	642 07
Delež pri Zadružni zvezi	600 —
Gotovina 31. decem. 1910	1 880 35
Skupaj	93 988 19

Pasiva. K

Deleži	254 —
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	63.560 95
Tekoči račun z zvezo	21.160 —
Predplačane obresti posojil	246 96
Rezervni sklad z obrestmi	355 32
Čisti dobiček	410 96
Skupaj	93.988 19

Denarni promet	K 111.041 43
Stanje članov začetkom l. 1910	109
Prirastlo	19
Odpadlo	1
Stanje koncem l. 1910	127

Bilanca

Hranilnice in posojilnice v Št. Petru na Notranjskem,

reg. zadr. z neomej. zavezo.
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva. K

Posojila	735.852 61
Inventar premični	1 371 90
„ nepremični	27.246 68
Zaostale obresti posojil	22.254 44
Tiskovine	250 —
Delež pri Zadružni tiskarni	1.000 —
Delež pri „Zadružni zvezi“	1.000 —
Delnice pri Unionu	2.500 —
Delnice pri opekarni	1.000 —
Stalna vloga	5.000 —
Gotovina 31. decem. 1910	1 025 38
Skupaj	798.501 —

Pasiva. K

Deleži	1.132 —
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	512 888 88
Tekoči račun z zvezo	259 630 —
Predplačane obresti posojil	785 53
Rezervni sklad	18.820 70
Čisti dobiček	5.243 89
Skupaj	798 501 —

Denarni promet	K 1.020.063 80
Stanje članov začetkom l. 1910	544
Prirastlo	39
Odpadlo	17
Stanje koncem l. 1910	566

Bilanca

Spodnještaj. ljudske posojilnice v Mariboru,

registrovane zadruga z neom. zavezo
s koncem meseca decembra 1910

Aktiva K

Posojila	1.130.394 39
Inventar premični	1.294 45
Zaostale obresti posojil	7.697 65
Delež pri Zadružni zvezi	1 000 —
Tekoči račun s člani	13.559 96
Gotovina 31. dec. 1910	2 099 92
Skupaj	1.156.046 37

Pasiva. K

Deleži	3.664 —
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	1.082.956 35
Tek. račun z Zadr. zvezo	38 287 69
Predplačane obresti posojil	7.330 03
Naložen denar	16.409 65
Nevzdignjene obresti glav. deležev	65 —
Razpoložni sklad	410 01
Rezervni sklad	1.350 —
Čisti dobiček	5.573 64
Skupaj	1.156.046 37

Denarni promet	K 3.462.958 36
Stanje članov začetkom l. 1910	283
Pristopilo	155
Izstopilo	3
Stanje koncem l. 1910	435

Bilanca

Posojilnice v Makolah,

vkj. zadr. z neomej. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva. K

Posojila	370.660 96
Zaostale obresti posojil	7.035 30
Naložen denar:	
a) pri „Zvezi“	129.767 50
b) pri posojilnicah	95.237 57
c) v poštni hranilnici	146 26
Delež pri „Zadružni zvezi“	1.000 —
D. žavni papirji	1.395 —
Prehodni izdatki	1.696 22
Inventar	1.443 67
Nerabljeni knjižice	103 40
Vrednost posestva:	
a) poslopji	27.554 00
b) zemljišč	13.300 —
Gotovina	13.037 74
Skupaj	662 378 02

Pasiva. K

Deleži	3.880 —
Obresti deležev	26 50
Hranilne vloge	562.479 25
Kapitalizovane obresti	22.511 46
Predplačane obresti posojil	2.960 20
Posebna zaloga	43.392 43
Splošna zaloga	25 239 74
Čisti dobiček	1.888 44
Skupaj	662.378 02

Denarni promet	K 577.399 10
Stanje članov začetkom l. 1910	1433
Prirastlo	19
Odpadlo	64
Stanje koncem l. 1910	1388

Bilanca
Kmečke hranilnice in posojilnice
v Rajhenburgu,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Posojila	116 121.15
Inventar premični	307.28
Zaostale obresti posojil	478.80
Vrednost kolekov	5.—
Delež pri „Zadružni zvezi“	600.—
Predplačane obresti „Zvezi“	
za l. 1911	124.84
Gotovina 31. grudna 1910	795.66
Skupaj	118.432.73

Pasiva.	K
Deleži	1.195.—
Hranilne vloge s kap. obr.	78.136.36
Tekoči račun z zvezo	36.667.—
Predplačane obresti posojil	965.38
Tekoči račun s člani	595.34
Rezervni zaklad	222.67
Čisti dobiček	650.98
Skupaj	118.432.73

Denarni promet K	325.061.92
Stanje članov začetkom l. 1910	177
Prirastlo	63
Odpadlo	1
Stanje koncem l. 1910	239

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
na Rovih,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva	K
Posojila	56 479.36
Tekoči račun z zvezo	57.012.45
Zaostale obresti posojil	462.34
Delež pri „Zadružni zvezi“	1.000.—
Delež pri „Zadružni tiskarni“	1.000.—
Delež pri „Ljudski posojil“	4.—
Naložen denar	20 363.63
Gotovina 31. decem. 1910	4.529.38
Skupaj	150.851.16

Pasiva.	K
Deleži	494.—
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	148.647.70
Preplačane obresti posojil	36.33
Rezervni zaklad	1.436.12
Čisti dobiček	237.01
Skupaj	150.851.16

Denarni promet K	155.523.86
Stanje članov začetkom l. 1910	239
Prirastlo	8
Odpadlo	3
Stanje koncem l. 1910	244

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
na Robu,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Posojila	225.472.57
Inventar premični	107.13
Zaostale obresti posojil	3 251.13
Delež pri „Zadružni zvezi“	1.000.—
Delež pri „Unionu“	500.—
Stalna vloga	2.000.—
Gotovina 31. decemb. 1910	4.273.62
Skupaj	236.604.45

Pasiva.	K
Deleži	478.—
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	185.665.69
Tekoči račun z zvezo	38 162.—
Predplačane obresti posojil	375.73
Rezervni zaklad	10.476.97
Čisti dobiček	1 446.06
Skupaj	236.604.45

Denarni promet K	278.570.14
Število članov začetkom l. 1910	235
Prirastlo	5
Odpadlo	1
Stanje koncem l. 1910	239

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Naklem,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Posojila	60.545.50
Tekoči račun z zvezo	8.713.—
Inventar premični	179.18
Zaostale obresti posojil	354.72
Delež pri „Zadružni zvezi“	1.000.—
Delež pri „Ljudski posojil“	4.—
Gotovina 31. decembra 1910	1 793.01
Skupaj	72.589.41

Pasiva.	K
Deleži	396.—
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	69.975.44
Predplačane obresti posojil	166.21
Rezervni zaklad	1.741.36
Čisti dobiček	310.40
Skupaj	72.589.41

Denarni promet K	100.962.17
Stanje članov začetkom l. 1910	90
Prirastlo	11
Odpadlo	2
Stanje koncem l. 1910	99

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
Raka,

reg. zadr. z neomej. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Posojila	140.315.56
Inventar premični	187.74
Zaostale obresti posojil	877.23
Delež pri „Zadružni zvezi“	600.—
Tekoči račun s člani	8.486.94
Gotovina 31. dec. 1910	5.520.38
Skupaj	155.987.85

Pasiva.	K
Deleži	494.—
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	119.753.—
Tekoči račun z zvezo	31.232.—
Predplačane obresti posojil	808.10
Rezervni zaklad	1 776.91
Čisti dobiček	1 923.84
Skupaj	155.987.85

Denarni promet K	231.666.26
Stanje članov začetkom l. 1910	177
Prirastlo	70
Odpadlo	—
Stanje koncem l. 1910	247

Bilanca
Gospodarskoga društva
u Movražu pri Buzetu,

reg. zadr. z ogr. jamstvom
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Vrijednost robe	1.002.41
Potraživanja na robu kod zadruž. in nezadružnika	1.359.52
Vrijednost pomič. invent.	234.06
Predpl. užitninu za g. 1911	40.—
Nal. denar pri posojilnici	10.52
Dio kod „Zadružne sveze“	10.—
Gotovina koncem god. 1910	193.72
Skupaj	2.850.23

Pasiva.	K
Djelovi	873.—
Zajmovi	342.—
Dug za robu nezadružnikom	874.72
Tekući račun pri zvezi	604.59
Rezervni zaklad z obr.	104.59
Čisti dobiček	51.42
Skupaj	2.850.23

Novčani promet K	19.542.35
Broj članova početkom l. 1910	81
Priraslo	1
Odpalo	1
Broj članova koncem l. 1910	81